

Suomen pisin sana

Suomen kieli tunnetaan – sikäli kun ylipäättään tunnetaan – Suomen ja naapurimaiden ulkopuolella vieraana, vaikeana ja monimutkaisena. Yksi suomen merkittävä ominaisuus on sanojen runsas taivutus ja johtaminen. Samoin yhdyssanojen runsaus on suomalaisille tyyppillistä. Yhdessä nämä ominaisuudet saavat aikaan sen, että suomessa on paljon verraten pitkiä sanoja.

Eri lähteet antavat hyvin erilaisia vastauksia siihen, montako kirjainta eri kielten sanoissa on keskimäärin. Suomen kielen osalta suuruusluokka lienee noin kahdeksan kirjainta sanaa kohden. Vertailun vuoksi vaikkapa englannin ja ranskan sanojen keskipituus on lähempänä viittä kirjainta, jopa sen alle. Suomen sanat ovat siis keskimäärin yli puolitoista kertaa näiden ns. maailmankielten sanoja pidempiä.

Kahdeksan kirjaintahan ei tietenkään ole vielä paljon. Esimerkiksi sellainen yksinkertainen sana kuin englanti on kahdeksan kirjaimen mittainen. Ristikossakaan moiset tavanomaiset sanat eivät herätä sen kummempaa huomiota pituudellaan. Toisaalta monet usein esiintyvät sanat ovat selvästi lyhyempiä, vaikkapa kaksikirjaimiset ja, on tai ei. Jotta keskiarvo nousee kahdeksan tietämille, pitää yleisten pikkusanojen vastapainoksi olla koko joukko pidempiä.

Kuinka pitkiä suomen sanat sitten voivat olla? Mitään periaatteellista ylärajaa sille ei kai ole. Lasten ja nuorten keskuudessa on ikimuistoi-

sista ajoista esitetty suomen kielen pisimpinä sanoina sellaisia hauskoja vaikkakin melko keinotekoisia tuntuksia muodostelmia kuin epäjärjestelmällistytymättömyydellensä käännköhän ja yliesierikoisvaravaurioraivausvuorovarausratkaisupäällikkö. Edellinen on 48 ja jälkimmäinen peräti 58 kirjaimen mittainen.

Nämä kaksi sanahirviötä ovat keskenään erilaisia sikäli, että jälkimmäinen on yhdyssana, edellinen taas (kieltämättä hyvin monimutkainen) johdos, jossa ei ole varsinaisia yhdyssia, vain kantasana, erilaisia johtimia, tunnuksia, päätteitä ja liitteitä (viime kädessä se on järki-sanana melko järjetön johdos).

Pidempiä yhdyssanoja on varmasti mahdollista muodostaa – vaikkakaan ei ehkä käyttäen luontevasti. Vaikkapa talo, jossa sijaitsee esimerkin mukaisia johtohenkilöitä kouluttava alemman asteen opisto, voisi olla yliesierikoisvaravaurioraivausvuorovarausratkaisupäällikköalioppilaitosrakennus (79 kirjainta). Sen sijaan epäjärjestelmä--esimerkkiä ainakaan merkittävästi pidempiä johdoksia muista kuin yhdyssanoista ei ole aivan helppo keksiä.

Yhdyssanoja ristikoissa toki käytetään paljonkin, samoin monenlaisia johdoksia. Eri taivutusmuotojen käyttö taitaa jakaa mielipiteitä, ja onistusliitteiden (sellaisten kuin sanallaNSA) tai liitepartikkeleiden (-kään-kö-hän yms.) käyttöä joskus melkeinpa paheksutaan.

Oli miten oli, ristikoiden kannalta ei taida olla juuri käytännön merkitystä sillä, miten pitkiä kaikkein pisimmät suomen kielen sanat ovat. Ristikoon ne eivät mahdu kuitenkaan, ja vaikka mahtuisivat, niitä varmasti vieroksuttaisiin keinotekoisina.

Jaakko Leino
jaakko.leino@helsinki.fi

Lähetätkää ristikkoaiheisia kysymyksiä ja mielipiteitä osoitteeseen kysymys@ristikkoakatemia.fi

Ristikkoakatemia Facebookissa:
www.facebook.com/groups/ristikkoakatemia/